

Vakai'i (Review) 'o e sisitemi fakapa'anga ki hono fakatatau 'o e vāhengá (pay parity) 'i he ako'anga mo e tauhi'anga kuo laisení mo e ngaahi sēvesi ki he ako tokamu'a fakahoko 'i 'apí - Fakamā'opo'opo 'o e ngaahi pepa alēleá.

Talateu

'Oku fakahoko 'e he Potungāue ha alēlea fekau'aki mo e fokotu'utu'u (proposal) ke tokoni ki hono fakahoko kakato 'a e fakatatau 'o e vāhenga ki he kau faiako ma'u tohi fakamo'oni ako 'i he ngaahi sēvesi ako mo e tauhi'angá (kau ai 'a e ngaahi sēvesi 'oku fakahoko 'i falemahakí mo e ngaahi sēvesi ako mo e tauhi'anga angamahení) mo honau ngaahi kaungā-ngāue 'i he kinitakātení. Ko e konga 'o e fokotu'utu'u 'oku kau ki ai 'a e vāhenga ki he kau fakahoko ngāue (coordinators) 'i he ngaahi sēvesi fakahoko 'i 'apí.

'I he malumalu 'o e sisitemi fakapa'anga lolotongá, ko e ngaahi pa'anga tokoni ki he ngaahi sēvesi ako mo e tauhi'angá 'oku fetō'aki ia 'o makatu'unga 'i he ma'u ako 'a e ki'i leká mo e tokolahi 'o e kau faiako ma'u tohi fakamo'oni ako 'oku ngāue'aki ki hono ako'i 'o e fānaú. Ki muí ni maí, kuo lava 'a e ngaahi sēvesí 'o kau atu ki ha ngaahi tu'unga fakapa'anga 'oku tatau mo mā'olunga ange kapau te nau fakamo'oni'i 'oku nau totongi 'a e kau faiakó 'i ha mahu'inga taau fakatefito 'i he ngaahi totongi 'o e Kau Faiako Kinitakātení, Kau Puleakó, mo e Senior Teachers' Collective Agreement (KTCA).

'Oku 'i he sisitemi lolotongá ha fakafe'ātungia ki hono fakahoko kakato 'o ha fakatatau vāhenga. 'Oku hoko 'eni koe'uhí ko e ngaahi totongi fakapa'anga 'fakalūkufua' (bulk funding rates) fakahoua angamahení 'oku 'ikai ke fakatatau (respond) ia ki he ngaahi liliu 'i he vāhenga 'avalisi 'a e kau faiako 'i ha sēvesi fakatāutaha. 'Oku 'uhinga leva eni ko e ngaahi sēvesi 'e ni'ihi 'oku nau ma'u 'e kinautolu ha pa'anga 'oku lahi ange meí he ngaahi tu'unga totongi fakatatau 'i hono fakahoia ki he fakamole 'oku fakangofua ki he vāhenga 'o 'enau faiakó, ka e 'ikai ke ma'u 'e he ni'ihi ia ha totongi fe'unga.

Ko hono Toe Vakai'i 'o e Pa'anga ki hono Fakatatau 'o e Vāhengá (Pay Parity)

Taumu'a mo e lahi 'o e Vakai'i

Na'e tu'utu'uni 'e he Minisitā Ako kimu'a ki he Potungāue Akó ke fakahoko hano toe vakai'i 'o e founiga fakapa'angá ke 'ilo'i mo fakahoko ha founiga lelei ange ke fakatonutonu 'a hono fakapa'anga 'e he ngaahi sēvesi ki he akó mo e tauhi'angá 'enau ngaahi totongi atu ki he 'enau kau faiako ma'u tohi fakamo'oni akó.

Ko e lahi 'o e Vakai'i ko 'ení 'okú ne kāpui lōua 'a e ako mo e tauhi'angá mo e ngaahi sēvesi fakahoko 'i 'apí

Ngaahi tefito'i fakakaukau mahu'inga 'o e Vakai'i (Review)

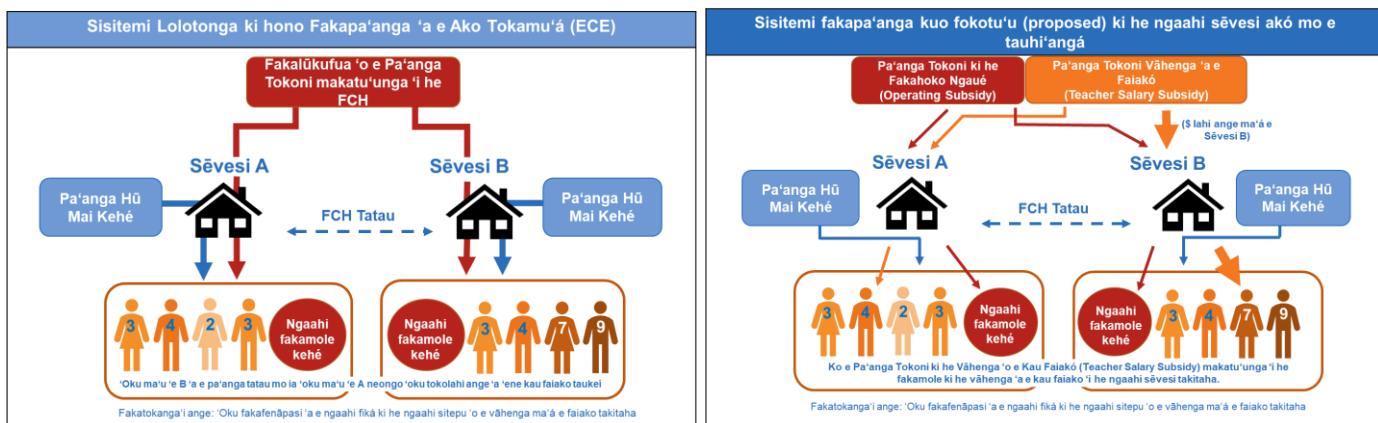
'Oku fakakau 'i he Vakai'i 'a e ngaahi tefito'i fakakaukau mahu'inga mo e ngaahi tu'unga (settings) 'i he sisitemi fakapa'anga ako tokamu'a fakalūkufua. Ko e fakatātā 'o e ngaahi tefito'i fakakaukau ko 'ení ko e: vahevahe 'o e fakamole ki he ako tokamu'a 'i he vaha'a 'o e pule'angá mo e ngaahi mātu'a, ngaahi fehokotaki'anga fakapa'anga ki he vahevahe fakalaó (regulated ratios), ko e fakapa'angá 'oku makatu'unga ia 'i he houa ma'u ako 'a e ki'i leká, mo e ngaahi houa fakangatangata kuo fakapa'anga fakauike mo faka'aho lolotongá 'oku kei tu'u tatau pē.

Kuo tākiekina 'e he ngaahi tu'unga fakalelei vāhenga tu'upaú 'a e palani kuo fokotu'ú. 'Oku fakakau ki hení 'a hono: toe vahe'i fo'ou 'a e malu'i ki he ngaahi fakapa'anga lolotongá (ECE Subsidy and 20 Hours Subsidy) mo e fakapa'anga meí he pa'anga tokoni tefitó, pehē foki ki ha toe fakapa'anga pē 'i he kaha'ú 'a ia 'e ala ma'u ke fakakakato 'aki 'a e tōnounou 'i he tu'unga fakatatau 'o e vāhengá, pea mo e ngaahi tu'unga totongi fakatatau 'oku ngāue'aki ia ki he ngaahi houa ngāue kotoa 'a e kau faiakó, ka e 'ikai ko e ngaahi houa pē 'oku fakapa'anga 'e he pule'angá.

Ko e fokotu'utu'ú - Ngaahi sēvesi ki he akó mo e tauhi'angá

'Oku kau ki he fokotu'utu'ú 'a hono fetongi 'a e ongo pa'anga tokoni tefito 'e ua ki he ngaahi sēvesi ako mo e tauhi'angá lolotongá (ko e ECE Funding Subsidy mo e 20 Hours ECE subsidy) 'aki ha ongo pa'anga tokoni fo'ou.

1. Ko ha **Teacher Salary Subsidy (TSS)**: ko ha pa'anga tokoni 'a ia 'oku fakatefito 'a e mahu'ingá 'i ha totolu 'a e full-time certificated teacher equivalents (FTTEs) 'a ia 'oku vahe'i ki he ngaahi sēvesi takitaha pe a mo e vāhenga 'avalisi 'a e faiakó 'i he ngaahi sēvesi takitaha. Ko e pa'anga tokoni ko 'ení 'e ngāue'aki pē ia ki he vāhenga 'a e kau faiakó.
2. Ko e **Operating Subsidy (OS)**: ko ha pa'anga tokoni 'oku totongi 'i ha tu'unga totongi tukupau ki he houa takitaha 'o ha ki'i leka.

Tafa'aki 1: Fika'i 'o e totolu FTTE (FTTE entitlement) ki he Teacher Salary Subsidy (pe 'ko e kau faiako 'e toko fiha 'e fakakaú')

Ko e 'uluaki sitepu ki hono fakapapau'i 'a e TSS ki he ngaahi sēvesi takitaha ko hono fakapapau'i 'a 'ene ngaahi totolu FTTE (FTTE entitlements) ki he kau faiako ma'u tohi fakamo'oni akó. 'Oku mau fokotu'u ko e totolu (entitlement) ko 'ení 'e fika'i ia ma'a e sēvesi takitaha makatu'unga 'i he:

1. **Forecast FCH**: Ko e fakafuofua eni 'o e fika 'o e ngaahi houa kuo fakapa'anga ki ha ki'i leka (funded child hours) (FCHs) 'i ha vaha'a taimi fakapa'anga māhina 'e fā.
2. **Fakahoa tatau 'o e totonú (Entitlement ratio)**: Ko ha fika pau eni 'o e tokolahi 'o e fānau ki he faiako ma'u tohi fakamo'oni ako takitaha 'i ha fo'i taimi. Ko e lelei ange 'a e tu'unga fakahoa tatau 'oku ngāue'akí, ko e tokolahi ange ia 'a e kau faiako 'e fakakau 'i he FTTE entitlement ki he kau FCH tokolahi tatau. Ko hono fokotu'u 'o ha tu'unga angamaheni ke fakahoa (ratio) ki he TSS 'oku 'uhinga ia ko e ngaahi sēvesí 'e fakahoko tatau 'a e ngaahi ngāue ki aí.

Ngaahi lēvolo te ne ngalingali fokotu'u 'a e tu'unga Fakahoa tatau 'o e totonú (Entitlement ratio)

'Oku mau fakakau 'e fokotu'u 'a e tu'unga fakahoa tatau fakafou 'i ha taha 'o e ongo **founga 'e ua**. 'E kamata eni mo e tu'unga fakahoa tatau fakalao adult-to-child ko ha poini kamata ka 'e 'atā pē 'eni ki he kau faiako ma'u tohi fakamo'oni akó ka e 'ikai ko e kakai lalahi.

Founga A: ko ha founga 'statutory minimum' 'a ia 'e fakakau ki ai 'a e ngaahi livi pe mālōlō fakalao 'oku fiema'u ki he FTTE takitaha. 'Oku tupu meí henī ha fakahoa tatau ko e kakai lalahi 'e 1.232 ki ha fānau 'e 5 pe 10 (makatu'unga 'i he vaha'a-ta'u ta'u 2 ki lalo / lahi hake 'i he ta'u 2).

Founga A: Kau kotoa 'a e ngaahi 'aho mālōlō faka'aho kuo tu'utu'uniā mo e livi mālōlō

Kinautolu si'i hifo 'i he ta'u 2	Kau Ta'u 2 mo lahi haké
1.232 :5 	1.232 :10

Founga B: ko ha tu'unga fakahoa tatau 'o e kakai lalahi (adults) laka hake 'i he 1.232 ki he fika tatau pē 'o e tokolahi 'o e fānau. Ko e founga ko 'ení 'e kamata ke ne fua 'a e tōnounou 'i he ngaahi fili tau'atāinā (hangē ko e, ngaahi houa teuteu lēsoní (non-contact hours) mo hono lisi 'o e ngaahi hingoá 'o laka 'i he fika si'isi'i tahá ke a'usia 'a e fakahoatatau fakalaó).

Tafa'aki 2: Fika'i 'o e pa'anga ki he ngaahi tu'unga pule'i (management) 'o e Teacher Salary Subsidy

Ko e ngaahi tu'unga pule 'oku hā atu 'i laló 'oku kau ia 'i he ngaahi totongi fakatatau ki he ngaahi tu'unga totongi fakapa'anga lolotongá. 'Oku makatu'unga eni 'i he ngaahi tu'unga pule KTCA 'K2-K4'.

- K2 - fakangāue'i ke taki 'i ha sēvesi, pea 'oku 'ikai ko ha tokotaha ngāue K3 pe K4 (hangē ko e, pule 'i he senitā (centre manager).
  - K3 - fakangāue'i ke fakahoko ha tokoni pe poupou fakapalōfesinale, tataki mo e ngaahi tu'unga fakatakí. Fakafatongia'aki hono pule'i 'o e kau ngāue K2.
  - K4 - fakangāue'i ke fakafatongia'aki 'a hono pule'i 'o e kau ngāue K3.

Ko e fokotu'utu'u 'oku kau ki ai ha **founga** 'e ua ki hono fakapa'anga 'o e ngaahi tu'unga pulé mo e ngaahi tu'unga fakataki:

Founga A: Ko e founga ki he K2-K4. I he founga ko ‘ení, ko e ngaahi sēvesi ako mo e tauhi’angá te ne fakakau ‘a e kau faiako ma’u tohi fakamo’oni ako ‘i he ngaahi tu’unga pule kuo vahe’i ‘i he ngaahi sitepu vāhenga K2, K3, mo e K4 ‘i he KTCA. Ko ha FTTE entitlement ki he ngāue fakapulé ‘e fika’i ia ke ne fakapapau’i pe ko e FTTE ‘e fiha ki he ngaahi tu’unga takitaha ‘oku fakapa’anga fakafou ‘i he fakahoa tatau ki he tu’unga pule’i (management ratio).

Fokotu'u 'o e fakahoa tatau ki he ngāue pule'í (management ratio)

Ko e fakahoa tatau 'o e totonu 'o e ngāue pule'í (management entitlement ratio) 'i he Founga A 'e lava ke fokotu'u fakatatau ki he tēpile 'i laló. Ko ha feitu'u (place) 'o ha ki'i leka kuo fakapa'anga ko ha me'afua fakapa'anga fo'ou ia ke tokoni ki he tu'unga fakahootatau fo'ou ko 'ení pea 'oku faka'uhinga'i ia ko e houa 'e 75,000 kuo fakapa'anga ki ai ha ki'i leka 'i he ta'u. Ko e kau fakahoko sēvesi pē mo ha sēvesi laka hake he tahá 'e 'atā ke kau 'i he founga fakapa'anga K3 mo e K4.

Sitepu ki he vāhenga 'o e ngāue fakapulé	Fakahoatatau
K2	1:50 (FTTE 'o e ngāue pule'í ki he ngaahi feitu'u 'o ha ki'i leka kuo fakapa'anga)
K3	1:300 (FTTE 'o e ngāue pule'í ki he ngaahi feitu'u 'o ha ki'i leka kuo fakapa'anga)
K4	1:6 (tu'unga fakahoatatau 'o e K4 ki he K3)

Founga B: Ko e founga ki he fakapa'anga K2 mo e ngāue pule'i (management). 'I he founga ko 'ení, ko e ngaahi sēvesi ako mo e tauhi'anga takitaha 'e vahe'i ki ai ha tu'unga K2 'e taha 'a ia 'oku totongi 'i ha mahu'inga K2 kuo fakalahi. Tānaki atu ki aí, ko e fakapa'anga 'o e ngāue pule'i 'e fokotu'u 'a ia ko e ngaahi sēvesi 'oku totongí 'okú ne fokotu'u ha mahu'inga totongi ki he FCH takitaha pea ngaofe ngofua makatu'unga 'i he lahi 'o e FCH 'i he vaha'a taimi fakapa'anga takitaha. Ko e fakapa'angá 'e 'ikai ke fakahoko ia 'i ha fakalahi-vāhenga tu'upau, ka, ko ha fakapa'anga ia 'e lava ke fakahoko 'i ha tu'unga kehekehe ki he kau faia ko ma'u tohi fakamo'oni ako 'oku nau ngāue 'i ha ngaahi tu'unga fakapule.

Tafa'aki 3: Ko hono fakakaukau'i 'o e fakapa'anga 'oku fakafou 'i he TSS

Hili hono fika'i 'a e Tafa'aki 1 mo e 2 ki ha sēvesi, 'oku mau fokotu'u ke makatu'unga 'a e fakapa'anga 'a e pule'angá ki he TSS i he māhina 'e fā kotoa pē 'i he ngaahi sitepu ko 'ení.

Sitepu 1. Ko hono fokotu'u 'o ha vāhenga kuo faka'avalisi (makatu'unga 'i he ngaahi tu'unga vāhenga KTCA) ki he FTTE 'a e faiakó 'i he sēvesí ki he vaha'a taimi ko ía.

Sitepu 2. **Ko hono fakahoa** ‘o e totonu FTTE ki he FTTE tu’upau ‘i ha sēvesi. Ko e founga ‘eni ki hono fika’i ‘o e pēseti ‘o e kau faiako ma’u tohi fakamo’oni ako ‘i ha sēvesi.

Sitepu 3. **Ko hono fakatonutonu ‘a e fika ‘o e FTTE** ke ho‘ata mai ha ngaahi houa totongi fakakonga¹ ‘o ha ki‘i leka (koe‘uhí ko e konga pē ‘o e totongi ki he ngaahi fakamole ki hono fakahokó ‘oku fakapa‘anga ma‘á e ngaahi houa ECE Subsidy ‘i he lolotongá ni). Te ne ngāue‘aki ai hení ha konga kuo ‘osi fokotu‘u ke ne fakae‘a mai ‘a e tu‘unga ‘o e totongi fakakongá.

¹ Ko e ngaahi houa totongi fakakongá ko e ngaahi houa ECE Subsidy ia 'i he lolotongá ni - 'oku fai 'a e sio ki hení ke ne totongi fakakonga 'a e fakamole 'o e tokonaki ki he ECE meí he pule'angá. Ko e ngaahi houa kuo fakapa'anga kakato ki ha ki'i leka ko kinautolu ia 'oku lolotonga tokoni'i fakapa'anga 'e he 20 Hours ECE Subsidy.

Sitepu 4. **Ko hono liunga** ‘a e ngaahi totonu FTTE, kau ai ‘a e ngaahi FTTE kuo fakatonutonú, ‘aki ‘a e ‘avalisi ki he vāhenga ‘a e faiakó ‘oku fika’i ‘i he ngaahi sitepu ‘i ‘olungá, ke ma’u ai ‘a e konga ki he fatongia ‘oku ‘ikai fekau’aki mo e pule’í ‘a e faiakó ‘o e TSS.

Sitepu 5. **Ko hono fakapapau’i ‘a e fakapa’anga ki he ngāue pule’í** (vakai ki he Tafa’aki 2). Ko e fakapa’anga ki he ngāue pule’í ‘e fakasi’isi’i mo ia foki ke ho’ata mai ‘a e ngaahi houa totongi fakakonga ‘o ha ki’i leka, ‘i he founiga tatau mo ia ‘i he Sitepu 3.

Ko e fakapa’anga TSS ‘e ‘ikai toe fakahoko’ (washed up) ia ‘i he ngata’anga ‘o e vaha’a taimi fakapa’angá ke ne fua ‘a e ngaahi kehekehe ‘i he vaha’a ‘o e fakapa’anga totonú mo e fakapa’anga mā’olunga ange kuo vakai’i tōmu’á. Ko e founiga tatau pē ‘eni ‘oku ngāue’aki ke fakatonutonu ‘aki ‘a e ngaahi pa’anga tokoni kuo totongi tōmu’á ki he ako tokamu’á ‘i he lolotongá ni.

‘E fēfē hano fika’i ‘o e ‘avalisi ki he vāhenga ke ngāue’aki ki he ngaahi sēvesi TSS? (Sitepu 1)

Ko e Sitepu 1 ‘i ‘olungá ‘oku fiema’u ki ai ‘a e ‘avalisi ki he vāhenga kuo fua (makatu’unga ‘i he ngaahi tu’unga totongi vāhenga KTCA) ki he sēvesi takitaha. ‘Oku fiema’u ‘e he fokotu’utu’ú ke ‘omai ha fakakaukau fekau’aki mo e ongo founiga ‘e ala fika’i ‘aki ‘a e ‘avalisi kuo fika’í:

1. Ko hono faka’avalisi ‘o e vāhenga ki he kau faiako ma’u tohi fakamo’oni ako kotoa ‘i ha sēvesi ‘i he vaha’a taimi māhina ‘e faá. ‘E fua leva ‘eni makatu’unga ‘i he FTTE ‘oku fakangāue’i ki ai ‘a e faiako takitaha.
2. Ko hono faka’atā ‘a e sēvesi takitaha ke fili pe ko fē ‘i he ‘enau FTTE ki he kau faiakó ‘e fiema’u ke fakapa’anga meí he totonu ki he TSS. Ko e sēvesí ‘e ‘i ai ‘ene fili tau’atāina pe ko e FTTE ki he kau faiakó ‘e fiha ‘e fakakaú.

‘Oku anga fēfē ‘a hono fakahoa ‘o e FTTE ‘a e faiakó ki he totonu ‘i he FTTE? (Sitepu 2)

‘Oku fiema’u ‘e he fokotu’utu’ú ke ‘omai ha fakakaukau (feedback) fekau’aki mo e ongo founiga fakaangaanga ‘e ua ki hono fika’i ‘o e founiga ‘oku fakakakato ai ‘e ha sēvesi ‘a ‘ene totonu FTTE - ko e tafa’aki eni ‘oku vakai ki hono fakatonutonu ‘o e kau faiako ma’u tohi fakamo’oni akó (meimeī tatau mo e ngaahi tu’unga (bands) ‘a e kau faiako ma’u tohi fakamo’oni ako ‘i he sisitemi lolotongá):

1. Ngāue’aki ‘a e FTTE ‘a e faiakó fakakātoa ‘oku fakangāue’i ‘i he vaha’a taimi kuo fakapa’angá ‘oku fiema’u ki he tu’unga fakahoa kuo tu’utu’uniá ki he kotoa ‘o e ngaahi houa kuo totongi mo ‘ikai ke totongi ki ha ki’i leka.
2. Ko hono ngāue’aki ‘a e ngaahi lao ‘staff hour count’ lolotongá ke fakahoa ‘aki ‘a e ngaahi houa ‘a e faiakó mo e ngaahi houa ‘a e ki’i leká - ‘oku lau ‘e he founiga ko ‘ení ‘a e kau faiako ma’u tohi fakamo’oni ako ‘oku ngāue’aki ‘i ha vaha’a taimi hokohoko ange ‘i he founiga ‘uluakí. Ko e founiga ko ‘ení ‘oku ngāue’aki ai ha kau ngāue FTTE ‘oku ki’i lahi ange ke faka’onga’i ‘a e totonu ki he FTTE.

Ko e fakahoa ‘o e fakapa’anga ‘a e pule’angá ki he ngaahi houa ‘oku totongi fakakongá (Sitepu 3 mo e 5)

Ko e Sitepu 3 ‘i he founiga fakapa’anga TSS ‘okú ne fakasi’isi’i hifo ‘a e totonu ki he FTTE ‘aki hono ngāue’aki ‘o ha konga kuo fakahoa ki ai. Ko e fakatonutonu ko ‘ení te ne ho’ata ai ‘a e tokoni ‘a e pule’angá pe ko e tokoni ‘a e kakaí ki he ngaahi houa ‘oku totongi fakakongá. Ko e konga ko ‘ení kuo ‘i ai ma’u pē ia ‘i he tu’unga ko ha mo’oni’i-me’ā, ka na’e te’eki ai ke fokotu’u hano tu’unga fakapēseti totonu. Ko e feitu’u ‘e fokotu’u ai ‘a e konga ko ‘ení te ne uesia ‘a e vahevahe ‘o e fakapa’angá ki he tu’unga ‘o e TSS mo e OS. Ko e lahi ‘o e fakapa’anga ‘oku ngāue’aki ki he ngaahi sēvesí kotoa ‘oku tu’uma’u pē ia koe’uhí ko e fakakaukau tefito ia ‘o e fokotu’utu’ú. ‘Oku mau kumi ai ha fakakaukau ki ha ongo founiga ‘e ua ki hono ngāue’aki ‘o ha tokoni meí he kakaí.

Founiga A: Ko ha konga pau kuo fokotu’u ki he pule’angá ki he ngaahi houa ke totongi fakakongá. ‘Oku mau fakakaukau ke fokotu’u ‘a e konga ko ‘ení ‘i he 80% mo ha 20% ko ha tokoni fakataautaha (hangē ko e ngaahi totongi meí he mātu’á).

Founiga B: Ko hono tauhi ‘o ha tu’unga tokoni fakataautaha tu’uma’u neongo pe ko e hā ‘a e ‘avalisi ‘o e fakamole ki he faiakó. ‘E kau ki hení ‘a hono fakalelei’i ‘a e tokoni fakafo’ituitui kakatō tatau ai pē pe ko e hā ‘a e ‘avalisi ki he tu’unga vāhenga ‘i ha sēvesi. ‘Oku ‘uhinga ‘eni, hangē ko ‘ení, kapau na’e \$10 ki he houa ‘a e fakamole ki he vāhenga ‘o e faiakó ‘i ha sēvesi, ‘e ala ‘omai ‘e he pule’angá ha \$8 ‘a ia ‘e fiema’u ke tānaki mai ‘e he sēvesí ha \$2. Kapau ‘e hiki ‘a e ‘avalisi ki he tu’unga vāhenga ‘o e faiako ‘a e sēvesi koiá ‘o \$20 ki he houa neongo kapau ko e totonu ki he FTTE ‘oku tu’uma’u pē, ‘e totongi ‘e he pule’angá ‘a e \$18 pea ‘e kei totongi pē ‘e he sēvesí ‘a e \$2.

Ngaahi Houa 'a e Fānau 'oku 'ikai ke fakapa'angá	Ngaahi Houa 'a e Fānau 'oku Fakapa'anga-Fakakongá	Fakapa'anga 'e he:
Fakapa'anga 'e he: Pa'anga Hū Mai Taautaha	Fakapa'anga 'e he: Pa'anga Hū Mai Taautaha mo e Pa'anga Tokoni ki he Ako Tokamu'a (ECE)	Fakapa'anga 'e he: Pa'anga Tokoni ki he Houa 'e 20 'o e Ako Tokamu'a (ECE)
Fokotu'u 'a e pa'anga tokoni 'a e kakaí ki he ngaahi houa 'oku totongi fakakongá ke fika'i 'a e TTS: ____%		

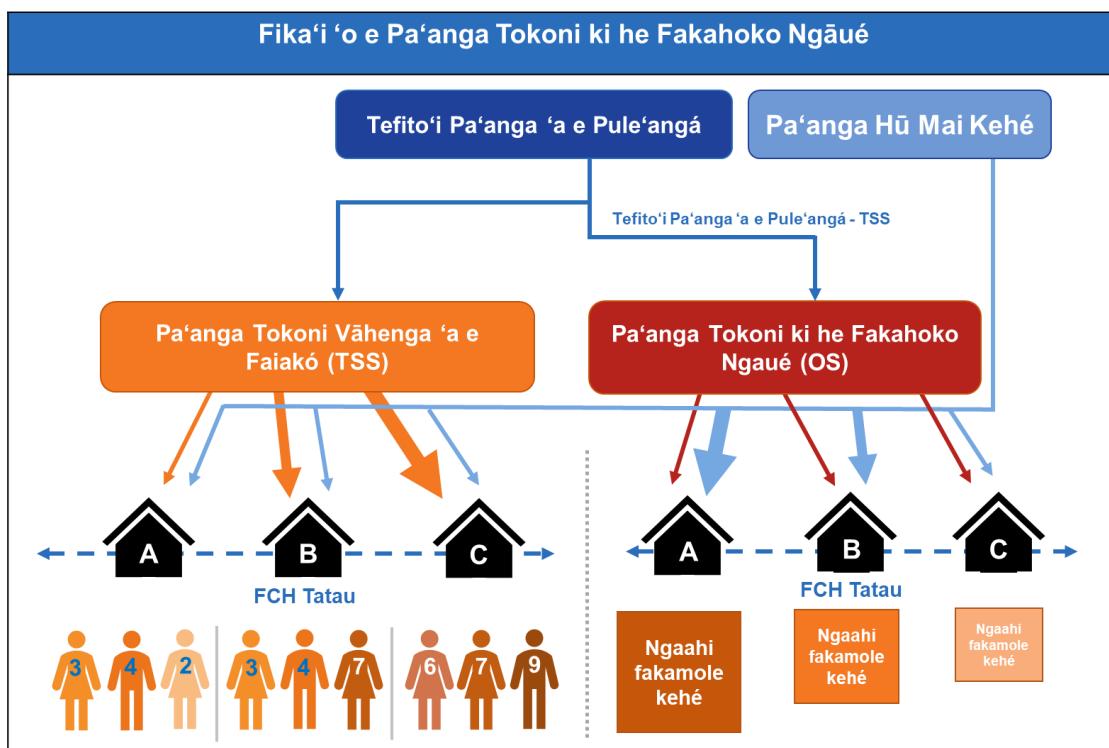
Tafa'aki 4: Ko hono fika'i 'o e Pa'anga Tokoni ki he Fakahoko 'o e Ngāuē (Operation Subsidy)

'Oku tuku pē 'e he fokotu'utu'u 'a e OS ko ha tokoni ki he ngaahi fakamole kehe 'a e ngaahi sēvesí ako mo e tauhi'angá. 'E totongi ia 'i ha mahu'inga pau ki he houa ki he ngaahi sēvesí kotoa. 'E kei hoko atu pē 'a e ngaofe ngofua 'a e ngaahi sēvesí ki he founiga te nau ngāue'aki ai 'a e fakapa'anga OS.

Ko e totongi ki he OS 'e makatu'unga ia 'i he lahi 'o e TSS 'e fiema'u ki he ngaahi sēvesí kotoa. 'Oku 'uhinga 'ení ko e fakapa'anga fakakātoa 'a e sisitemí ki he TSS 'e 'uluaki fika'i ia pea ko e toengá 'e ngāue'aki ke fika'i 'a e ngaahi tu'unga totongi OS. 'I ha tu'unga 'e fokotu'u ai 'a e ngaahi fokotu'utu'u ki he TSS na'e fakamatala'i kimu'a 'o ne 'omai ai ha TSS 'oku toe lahi ange, 'e fokotu'u leva ke ki'i ma'ulalo ange 'a e tu'unga fakapa'anga 'e iku ki ai 'a e OS 'i he tu'unga te nau ala 'i aí kapau na'e si'si'i ange 'a e TSS.

Ko hono to'o 'o e fakafaikehekehe'i 'o e 'Si'i hifo 'i he 2' mo e '2 mo e lahi angé'

Ko e ngaahi tu'unga totongi OS 'e 'ikai ke 'i ai hano ngaahi tu'unga totongi ki he faikehekehe 'i he 'si'i hifo 'i he 2' mo e '2 mo e lahi angé' Ko e faikehekehe ki he fakapa'anga 'i he vaha'a 'o e ngaahi tu'unga totongi ko 'ení 'i he sisitemi lolotongá na'e fakahū ia ke ho'ata mai ai 'a e faikehekehe 'i he fakamole ki he kau faiako ma'u tohi fakamo'oni akó ki he ngaahi sēvesí tupu meí he kehekehe 'i he ngaahi tu'unga fakahoa kuo tu'utu'unia ki he ngaahi kulupu ta'u motu'a takitaha. 'Oku fakakau 'e he TSS 'a e ngaahi fakamole ki he faiakó kehekehe 'oku kaunga ki ai mo ha ngaahi tu'unga fakahoa kehekehe (hangē ko ha fika kehe ki he tokolahi 'o e faiakó ki ha ngaahi kulupu ta'umotu'a kehekehe). 'Oku faka'atā ai hení 'a e OS ke fakafōtunga atu ia ko ha tu'unga totongi fakapa'anga kakato mo e tu'unga totongi fakapa'anga fakakonga.

Ko e fakaikiiki lahi ange 'o e ngaahi fokotu'utu'u 'oku 'i he pepá kakato ia ki he fealēlea'akí.

Ko e ngaahi uesia ‘o hono fakapa’anga ‘a e sēvesí tupu meí he sisitemi fo’ou ‘oku fokotu’u atú

Ko e founa fo’ó te ne liliu ‘a e ‘avalisi ‘o e fakapa’anga ‘a e pule’angá fakatatau ki he FCH ‘a e ngaahi sēvesí - ‘i ha ngaahi tu’unga ‘e ni’ihí ‘e ki’i si’isi’i ange ‘a e ‘avalisi ‘o e totongi fakahoua ki ha sēvesí ‘i he tu’unga ‘o e sisitemi lolotongá. Ko e ngaahi sēvesí ko ‘ení ‘e ngali fiema’u ke fakatonutonu ‘enau founa ngāué ke fakahoko lelei ‘aki ‘a e liliu ko ‘ení. Ko e founa fo’óú, ‘i he’ene ngāue fakataha mo e ngaahi fiema’u ki he fakatatau ‘o e vāhengá, ‘okú ne fakangatangata mahino ‘a e ngaofe ngofua ‘oku ma’u ‘e he ngaahi sēvesí ke ngāue’aki kotoa ‘enau pa’angá koe’uhí ‘e fiema’u ke ngāue’aki ‘a e TSS ki he vāhenga ‘o e kau faiakó. ‘Oku ‘uhinga ‘ení, hangē ko ‘ení, ko e ngaahi sēvesí ‘oku nau lolotonga fakahoko fatongia ‘i ‘olunga ‘i he tu’unga fakapa’anga ‘oku ngāue’aki ki he kau faiako ‘e fiema’u ke nau fakakaukau pe ‘e fakatokosi’i ‘enau kau ngāué pe kumi ki ha ma’u’anga pa’anga ‘i tu’á mei he TSS.

Fokotu’utu’ú - Ngaahi sēvesi fakahoko ‘i ‘Apí (Home-based services)

Ko e pepa fealélea’akí ‘oku ne fokotu’u atu ha founa ‘e ua ke tokoni ki he fakalelei vāhenga ma’á e kau fakahoko ngāue ma’á e sevesi ‘oku fakahoko mei ‘apí.

Ko e founa ‘uluakí (Founa A) te ne fakamavahe’i pea toe vahevahe atu ‘a e ni’ihí ‘o e pa’anga tokoni ki he ako tokamu’á lolotongá ki he ngaahi sēvesí ‘oku fakahoko ‘i ‘apí fakafou ‘i ha pa’anga tokoni coordinator salary subsidy (CSS) fo’ou. ‘Oku meimeī tatau eni mo e founa ‘a e TSS ki he ngaahi sēvesí ki he ako mo e tauhi’angá. ‘E toki fakamoleki pē ‘a e CSS ki he vahe ‘a e kau fakahoko ngāué. ‘Oku mau fokotu’utu’u ha tu’unga fakahoa ‘o e tokotaha fakahoko ngāue taimi kakato (full-time equivalent - FTE) ‘e taha ki hano fakapa’anga ‘o ha kauleka ‘e toko 50 (tatau ki he FCH ‘e 75,000 ki he ta’u). ‘Oku ‘uhinga eni ‘e ‘i ha tu’unga mālohi ‘a e CSS mo e FCH - ko ha sēvesi mo ha FCH si’isi’i hifo he 75,000 te ne ma’u pē ha pa’anga ki ha konga pē ‘o e FTE.

Ko e founa hono uá (Founa B) te ne fakalahi ‘i ha tu’unga tatau ‘a e ngaahi pa’anga tokoni fakapa’anga lolotongá ke ho’ata mai ai ‘a e hikihiki ‘i he ngaahi fakamole ki he kau fakahoko ngāué. Ko e founa ko ‘ení ‘e ngali malava pē ia koe’uhí ‘oku ‘i ai ha sitepu pē ‘e taha ki he vāhenga ‘a e kau fakahoko ngāué, ‘a ia ‘oku ne fakangata ‘a e faikehekehe ‘i he ngaahi fakamole ki he vāhenga ‘o e tokotaha fakahoko ngāue ‘i he vaha’a ‘o e ngaahi sēvesí. Hangē ko ia ko e founa ‘uluakí, ko e lahi ‘o e fakapa’angá ‘e makatu’unga ia ‘i he FCH.

Ko e hā ‘a e sitepu vāhenga ma’ulalo taha ‘oku totonu ke totongi ai ‘a e kau fakahoko ngāué?

‘I he malumalu ‘o e Founa A, ‘oku ‘i ai ha ngaahi founa kehekehe ‘e tolu ke fili mei ai ki hono fokotu’u ‘a e sitepu vāhenga ‘oku fiema’u ki he ngaahi sēvesí ke totongi ‘aki ‘a e kau fakahoko ngāué. ‘Oku ho’ata mai hení ‘a e ngaahi fatongia fakataki mo pule’i ‘o e kau fakahoko ngāué. ‘Oku kau ki hení ‘a e:

1. Sitepu “K2” meí he KTCA
2. Ko ha sitepu kuo fokotu’u ‘a ia ‘oku ma’ulalo ange ‘i he “K2” ka ‘oku mā’olunga ange ‘i he Sitepu 11 ‘o e “K1” base-teacher rate meí he KTCA
3. Ko ha sitepu kuo fokotu’u ‘i he Sitepu 11 ‘o e “K1” base-teacher rate meí he KTCA

Ko e ngaahi tu’unga totongi (rates) ko ‘ení ‘e totongi atu ia ‘o tatau ai pē pe ko e hā ‘a e tohi fakamo’oni akó mo e tu’unga taukeí. Ko e fakapa’anga ‘o e CSS ‘e hoko ia ko e lahitahá ‘i he founa mamafa tahá (founa 1), hoko ki ai ‘a e founa 2 mo e 3.

‘E anga fēfē ‘a e ngāue ki he ngaahi houa ngāue on call (toki fakangāue’i pē ‘o ka fiema’u)?

‘Oku fiema’u ho’o fakakaukaú ki he taimi ‘oku on call ai ‘a e kau fakahoko ngāué mo e founa ‘oku totongi ai ‘e he ngaahi sēvesí kinautolu ‘i he taimi ‘oku nau on call aí. ‘E tokoni eni ki hono fakakaukau’i pē ‘e fakakau ‘e he CSS ha konga ‘oku fakakau ki ai ha ngaahi fakamole ki he on call.

‘E fiema’u nai ke fakakau ‘a e kau pule ‘o e kau fakahoko ngāué ‘i he totonu ki he FTTE?

Ko e kau pule ‘a e kau fakahoko ngāué ‘i he ngaahi sēvesí ‘oku fakahoko ‘i ‘apí ‘e ala fakakau ia ‘i he fakatatau ‘o e vāhengá. ‘E hoko ‘ení ko ha toe sitepu fakaepule’i ‘e ‘ikai ke makatu’unga ‘i he tohi fakamo’oni akó pe tu’unga taukeí. Ko e anga ‘emau vakaí, koe’uhí ko e ngaahi tu’unga ko ‘ení ko e fili tau’atāina pē ia ‘a e sēvesí pea ‘oku ‘ikai ke ala fakahoa fakahangatonu ia ki he ngaahi tu’unga mā’olunga ki hono pule’i ‘o ha kinitakāteni, ‘oku ‘ikai fiema’u ai hení ke ‘i ai ha fakapa’anga pau ‘oku vahe’i ma’á kinautolu.

Founga ke ‘omai ai ha’o lau

‘Oku totonu ke ke lau ‘a e pepa kakato ki he fealēlea’akí peá ke toki ‘omai ho’o fakakaukau ki he ngaahi fokotu’utu’ú. ‘Oku ‘i ai ‘a e ngaahi fakaikiiki lahi ange mo e ngaahi fakamatala ‘oku ‘ikai kau atu ‘i he fakamā’opo’opo ko ‘ení.

Ke ‘omai ha fakakaukau ki he ngaahi fokotu’utu’ú te ke lava ‘o fakakakato ha savea ‘i he ‘initanetí ‘i he <https://conversation.education.govt.nz/conversations/early-learning-pay-parity-funding-review>.

Te ke toe lava foki ‘o tuku mai ha fakamatala hiki-tohi ‘oku toe fakaikiiki angé ki he:

ECE.PayParity@education.govt.nz

pe

ECE Pay Parity
Ministry of Education | Te Tāhuhu o te Mātauranga
PO Box 1666
Wellington 6140

‘Oku fiema’u ‘e he Potungāué ke a’utaki ange ‘a e fakakaukaú ‘o ‘oua ‘e tōmui ange ‘i he 11.59 efiafi ‘o e ‘aho 23 ‘o Mē 2023.

Ko e fakaikiiki lahi ange ‘o e ngaahi fokotu’utu’ú ‘oku ‘i he pepá kakato ia ki he fealēlea’akí.